

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

Володимир ПАСЬКО

«30» серпня 2022 року

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВСТУП ДО МІСЬКОГО ПЛАНУВАННЯ
для студентів

галузь знань 10 природничі науки
спеціальність 106 – Географія
освітній рівень бакалавр
освітня програма Урбаністика та міське планування
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач:

Запотоцький Сергій Петрович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2022

**Розробник: Запотоцький Сергій Петрович, доктор географічних наук, професор,
професор кафедри економічної та соціальної географії**

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 р.

Завідувач кафедри економічної та соціальної
географії

доц проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Розробник: Запотоцький Сергій Петрович
Протокол № 15 від «12» травня 2022 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері планування і забудови міських територій та виробити практичні навички з вибору й обґрунтування містобудівних рішень. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів дослідження містобудівних процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Суспільна географія», «Вступ до урбаністичних студій», «Методи урбаністичних досліджень».
2. Знати сучасні кількісні та якісні методи географічних досліджень та геоінформаційні технології.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна присвячена вивченню сутності міського планування, основних понять та принципів містобудівної діяльності, чинників, що визначають розвиток та функціонування міських поселень й формування їх планувальної структури, видів, структури та складу містобудівної документації та її ролі в узгодженні приватних, громадських, державних та суспільних інтересів на різних територіальних рівнях. Функціональний блок дисципліни передбачає опанування такими складовими, як здатність застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій в системі містопланувальної діяльності, здатність застосовувати прості кількісні та якісні методи при дослідженні містобудівних процесів, здатність самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові параметри містобудування та міського планування.

4. Завдання. Завдання дисципліни «Вступ до міського планування» полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою «Урбаністика та міське планування», зокрема:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях сфери міського планування (ЗК1)
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності у сфері міського планування (ЗК2)
3. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК6)
4. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).
5. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12).

6. Здатність брати участь у плануванні міських просторів та виконанні наукових та науково-технічних проектів (СК1).
7. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства в системі міського планування та містобудування (СК2).
8. Здатність до планування міського середовища, організації та проведення досліджень і підготовки звітності (СК9).
9. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах (СК11).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток підсумковій оцінці дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	сутність та зміст міського планування як сфери теоретичної і практичної діяльності, як інструменту міського управління. теорії міського планування	лекція семінарське заняття	Виступи на семінарах, контрольні роботи, виконання творчих робіт, іспит	5%
1.2	планувальну систему міста: її структуру та властивості, методика вибору території для містобудівних цілей, методика визначення демографічної ємності території	лекція, семінарське заняття		5%
1.3	історичні особливості формування та розвитку міст й містобудівної діяльності, принципи формування міст нового часу.	лекція семінарське заняття		5%
1.4	характерні риси містобудівного розвитку міських поселень в Україні, особливості розвитку постіндустріальних міст, еволюцію поглядів на планування міст.	лекція, семінарське заняття		5%
1.5	економічну базу формування міста, методичні засади визначення перспективної чисельності міста, сутність містобудівної цінності території	лекція семінарське заняття		5%
1.6	систему містобудівної документації, механізми формування концепції та генерального плану розвитку міста	лекція семінарське заняття		5%
1.7	сутність комплексної забудови, потреби будівництва об'єктів соціальної інфраструктури при комплексній забудові житлового району (мікрорайону)	лекція, семінарське заняття самостійна робота		5%
1.8	сутність та зміст планувальної організації міста, принципи забудови міста та девелопмент	лекція семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.9	сутність та зміст моніторингу	лекція		5%

	містобудівного розвитку, містобудівний кадастр населених пунктів	<i>семінарське заняття, самотійна робота</i>		
2.1	застосовувати критичне мислення, аналіз і синтез інформації з міського планування та містобудування, шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел	<i>семінарське заняття</i>	<i>Виступи на семінарах, контрольні роботи, виконання творчих робіт, іспит</i>	<i>До 40%</i>
2.2	застосовувати інструментарій містобудування в системі міського та регіонального управління, визначати, формулювати і вирішувати проблеми у сфері міського планування	<i>семінарське заняття</i>		
2.3	застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні планувальної системи міста, її структури та властивостей	<i>семінарське заняття</i>		
2.4	кількісно і якісно аналізувати особливості процесів у містобудуванні, вміти здійснювати вибір території для містобудівних цілей, здійснювати функціональне зонування території міста	<i>семінарське заняття</i>		
2.5	самотійно досліджувати, аналізувати просторово-часові параметри організації містобудівної сфери, визначати й оцінювати економічну базу міста	<i>семінарське заняття</i>		
2.6	кількісно і якісно досліджувати комплексну забудову території міста, визначати обсяги будівництва об'єктів соціальної інфраструктури при комплексній забудові житлового району (мікрорайону)	<i>семінарське заняття</i>		
2.7	кількісно і якісно аналізувати систему містобудівної документації, розробляти та узгоджувати містобудівну документацію	<i>семінарське заняття</i>		
2.8	аналізувати й науково грамотно формувати планувальну організацію забудови міста	<i>семінарське заняття</i>		
2.9	здійснювати моніторинг містобудівного розвитку, працювати в системі містобудівного кадастру населених пунктів	<i>семінарське заняття</i>		
3.1	комунікація: вироблення у студентів практичних навиків здійснення проектного дослідження і вирішення актуальних проблем із застосуванням відповідних методів і прийомів отримання, зберігання й здійснення первинної обробки емпіричних даних та їх належного представлення за	<i>семінарське заняття, вирішення конкретних задач та ситуацій</i>	<i>Виступи на семінарах, виконання творчих робіт, іспит</i>	<i>до 5%</i>

	допомогою сучасних технічних засобів у вигляді причинно-наслідкового аналізу містобудівної діяльності та здійснення планувальної діяльності різних сфер містобудування			
4 автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення в системі містобудування при:				
4.1	аналізі та прийнятті управлінського рішення в системі планування міського розвитку, оцінки містобудівної документації	семінарське заняття, дискусія, вирішення конкретних задач та ситуацій	Виступи на семінарах, виконання творчих робіт, дискурс, іспит	до 10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9
Програмні результати навчання									
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+					
2. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (P02)					+	+	+	+	+
3. Аналізувати географічний потенціал території (P04)	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук (P05)	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Результати навчання дисципліни	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.1	4.1
Програмні результати навчання											
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (P02)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3. Аналізувати географічний потенціал території (P04)					+	+	+	+	+	+	+
4. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук (P05)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виступів на семінарах, написання письмових контрольних робіт, складання іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.9 (знання)** – до 5% за кожен;
- результати навчання – **2.1-2.9 (вміння)** - до 40%;

- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 5%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** - до 10%

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна іспитом.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самост. робота
Змістова частина 1. Міське планування як сфера теоретичної та практичної підготовки фахівця				
1	Тема 1. Міське планування як сфера теоретичної та практичної діяльності	2	2	7
2	Тема 2. Планувальна система міста: її структура та властивості	2	2	6
3	Тема 3. Аналіз (вибір) території для містобудівних цілей. Оцінка демографічної ємності території	3	4	6

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самоств. робота
4	Тема 4. Міста та містобудівна діяльність давнини і античності. Міста нового часу	2	2	6
5	Тема 5. Економічна база міста. Визначення перспективної чисельності міста	2	2	6
6	Тема 6. Особливості розвитку постіндустріальних міст Еволюція поглядів на планування міст	2	2	8
7	Тема 7. Характерні риси містобудівного розвитку міських поселень в Україні	2	2	7
Змістова частина 2. Документація та регулювання містобудівної діяльності, прикладні засади міського планування				
10	Тема 8. Система містобудівної документації	2	2	6
11	Тема 9. Концепція та генеральний план розвитку міста	2	2	6
12	Тема 10. Комплексна забудова. Обсяги будівництва об'єктів соціальної інфраструктури при комплексній забудові житлового району (мікрорайону)	2	2	6
13	Тема 11. Планувальна організація міста	2	2	8
15	Тема 12. Аналіз містобудівної цінності території	2	2	6
16	Тема 13. Забудова міста та девелопмент	2	2	6
19	Тема 14. Моніторинг містобудівного розвитку. Містобудівний кадастр населених пунктів	3	2	6
	РАЗОМ	30	30	90

Загальний обсяг **150 год.**, в тому числі:

лекції – 30 год.;

семінарські заняття – 30 год,

самостійна робота - 90 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Безлюбченко О. С., Гордієнко С. М., Завальний О. В. Планування міст і транспорт : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 271 с.
2. Безлюбченко О. С., Завальний О. В., Черноносова Т. О. Планування і благоустрій міст : навч. посіб. Харків : ХНУМГ, 2017. 205 с.
3. Дідик В. В., Павлів А. П. Планування міст : Підручник. Львів : Львівська політехніка, 2006. 411 с.
4. Дьомін М. М. Сингаївська О. І.; Містобудівні інформаційні системи. Містобудівний кадастр. Первинні елементи структури об'єктів містобудування та територіального планування : [для викладачів і студентів спец. "міське будівництво" та "господарство, містобудування, архітектура"]. Київ : Фенікс, 2015. 212 с.
5. Кузнецов С.Г., Ананьян І.І., Богак Л.М. Територіальне планування і розвиток міст. Донецьк: Норд-Прес, 2008. 335 с.
6. Містобудування. Довідник проектувальника. Видання друге / за заг. ред.Т.Ф.Панченко. К.: Укрархбудінформ, 2006. 192 с.
7. Палеха Ю. М. Планування забудови міського середовища. Київ. 2008. 121 с.
8. Тимохін В.О. Основи містобудування: навч. посібник. К.: ІЗМН, 1996. 216 с.
9. Управління сучасним містом: Підручник / за ред. В.М. Вакуленка, М.К.Орлатого. К.: Вид-во НАДУ, 2008. 632 с.

Додаткова:

1. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. Офіційне видання. Київ. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Київ, 2019.
2. Запотоцький С.П., Кононенко О.Ю., Голуб Ю.М. Суспільно-географічне дослідження екологічної поведінки населення (на прикладі міст Києва та Чернігова). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія. 2019. Вип. 1(74). С.48-53. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2019.74.9>
3. Історія Української архітектури / за ред. В.І. Тимофієнка. К.: Техніка, 2003. 472 с.
4. Олійник Я.Б., Запотоцький С.П., Запотоцька В.А. Ринок житла Київського регіону: суспільно-географічний вимір. Монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. 172 с.
5. Осітнянко А. П. Планування розвитку міста. К. : КНУБА, 2001. 458 с.
6. Палеха Ю. М. Регіональне планування: конспект лекцій для студентів спец. 7,8.06010202 "Містобудування". Київ : КНУБА, 2013. 23 с.
7. Планування соціально-економічного розвитку територій України : навч. посіб. / за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : Фенікс, 2011. 206 с
8. Плешкановская А.М., Савченко Е.Д. Города и эпохи. К.: Логос, 2011. 230 с.
9. Посацький Б.С. Основи урбаністики: Навчальний посібник. У 2 ч. Ч.ІІ. Розпланування та забудова міст. Львів: Вид-во Нац.ун-ту "Львівська політехніка", 2001. 244 с
10. Розвиток міст та містобудівна політики: монографія / за ред. В.М. Вакуленка, М.К.Орлатого. К.: НАДУ, 2009. 124 с.
11. Peter Hall. Cities of Tomorrow. An Intellectual History of Urban Planning and Design Since. 2014. Wiley-Blackwell. 640 p.
12. Frederick R. Steiner. Making Plans: How to Engage with Landscape, Design, and the Urban Environment Paperback. 2018.
13. Zapotoskyi S., Zapototska V., Trusij O., Pasko V. Social and affordable housing in Ukraine: mechanism and practices of provision. Journal of Geology, Geography and Geoecology. 2021.Vol 30 (1). 190-200. DOI: <http://doi:10.15421/112117>